

היציאה בשאלה: מעבר רך יותר

הביטויים של השינוי

- פחות ניכור תוצר שינוי תגובה חרדית
- פחות תיוג כמופע יותר רווח
- יותר יציאה מתוך המשפחה ומשק הבית
- פחות פגיעות בתהליך היציאה (אחים יוצאים ראשונים)
- מערכת מוסדית תומכת וממוסדת
- בן היוצא הספונטני ליוצא האסטרטגי – היוצא המתמרן
- סיפור נשים ונערות
- ארבעה גורמים: תרבות נוער חרדית, מהפיכת ההכלה, מערך שירותים ומספרים גדולים

- הסתייגות :
- בקבוצות שמרניות דפוס היציאה הטראומטי עדיין רווח יותר
- במקרים של גירושין רמת ההכלה עדיין מאוד קטנה

מדגם יציאה דיכוטומי יותר לריבוי אפיקים ומופעים חדשים

- יציאה בינדורית כמופע שמזכיר את היישוב הישן שינוי הדרגתי ללא שבר
- יציאה של בני דור שני של מודרניים ללא תלות או צורך משמעותי במעטפת המוסדית
- האופציה הציונית דתית בגוונים שונים אצל מי שמחפשים קהילה עבה ורציפות אמונית רוחנית
- תנועות היסטוריות על פני רצף בקרב ספרדים לעבר השתלבות ופחות חומרות והתרופפות דתית
- סיפור דור שני לעולים ותופעת הרוסים והצרפתים
- יציאה בינדורית של אם או אב במקביל או בעקבות ילדיהם
- דגם היציאה הטראומטי שגם כן השתנה (חשוף ומוכר יותר)
- דגם היציאה הדיכוטומי של מעבר בין קבוצות זהות אולם בצורה מרוככת בהקשר משפחה
- המופע של יוצאים על רקע פוסט אוקטובר ושירות צבאי
- בראיה היסטורית לראשונה צעיר חרדי יכול לשאול עצמו איזה חרדי אני רוצה להיות עם רפלקציה

מהפיכת ההכלה של הורים, משפחה וקהילה

- למידה מניסיון ותועלתנות
- ההשפעה של היציאה בדור התשובה וספרו של אורי זוהר אבות על בנים
- התרפויטיזציה של החברה החרדית
- פרשת אסתי וינשטיין ומחירים חרדים
- ההוראה של הרב אדלשטיין למחנכים ב 2018
- ההכרה הגוברת שחברה חרדית אינה חברת מופת
- סדרת "עוד נפגש" בכאן 11
- הקמת ארגונים חרדיים כמו גדלנו, אהבת קדומים, ארגון חסידות גור, לב ונשמה, ויועצים (הלכה, השקפה, צדיק)
- הכלה כדיאלוג עם תנאים ותפילה סמוייה או גלוייה בציפייה לתיקון או חזרה בתשובה
- מותו של הגיס הרשע , אמהות ואבות, האחות הטובה (המתכחשים הפכו בלתי לגיטימיים)
- אי נחת מהכלה ללא הכרה מצד יוצאים
- הכלה מלכתחילה מול הכלה בדיעבד מתוך אמביוולנטיות
- ההכלה כמגמה ביהדות ארה"ב וגם השוואתית בנצרות

האם חל שינוי בדיווח על גורמי יציאה בקרב מרואיינים

- פגיעות, נטייה מינית, בעיות נפשיות ואלימות במשפחה (הרבה יותר דיווח על פגיעה מינית פחות הסתרה)
- פגיעות מיניות במוסדות חינוך הרב בישיבה וחשיפת המתרחש בסמינרים המעופית
- "מאוכזבי חברה חרדית" הפער בין האתוס לבין המידות (לא כהפתעה אלא הכרה במשבר)
- הגשמה עצמית פחות צמוד לתחום כמו מוזיקה אלא גישה של "לא התאים לי", "כלואה"
- משברי אמונה בנות בסמינרים והרבה בגיל צעיר (פחות צורך להדחיק ופחד קטן יותר לצאת
- הכרה שמהלך מורכב וכואב אך ללא פחד "מוות", "התאבדות"
- אמביציות חדשות כלכליות וסטטוס (טסלה)
- יותר רשת פחות קריאה היכן שסגור יותר ספרות, היכן שאינטלקטואלי בישיבות גם כן קריאה
- השפעה עקיפה של ארועים כמו ולדר, מירון , משי זהב, רוטר, פוליטיקה ומלחמה (פחות אי נחת משאלת גיוס אפילו במכינה)

קבוצת השווים ותרבות נוער מלכתחילה

- הקורונה כנקודת מפנה במשק הבית החרדי, במונחי זמן וניהול עצמי, במונחי ביקורת, קריאה ורשת
- נורמות חדשות של צריכה לבוש, שיח, ציפיות בעיקר אצל בנות
- לעג והומור כלפי "צדיקות"
- התמודדות לא מוצלחת של מוסדות החינוך בכלל והסמינרים בפרט
- טעם מוזיקאלי משתנה
- הרציפות של הרי פוטר (הסרט והספרים)
- אלכוהול אצל בנות בטרם יציאה
- מיניות ודיבור בין בנות (אם הוא לא בתול ...)
- אקסטרים, התנסויות באקסטרים
- הטיק טוק ואינסטאגרם כמחוללי תרבויות משנה
- פחות בערות מכוונת



אתגרי יציאה בסביבה משתנה

- פרנסה
- לימודים ומלגות
- צבא
- פנאי וקהילה
- דיור

המפה הארגונית המשתנה

- יוצאים בשינוי , הלל וחצר של יודה כשחקנים מרכזיים
- חולשת השחקנים החרדיים והפנייה להורים או הורים וילדים
- השימוש האינסטרומנטלי של יוצאים בשירותים
- יוצאים שאינם נזקקים
- יוצאים שאינם יודעים ומכירים בעיקר מחוגים שמרניים יותר
- הדילמה הגדולה של ארגוני היוצאים במיתוג ואדישות היוצאים לשאלת הזהות הארגונית
- יוצאים בשינוי הלל ו"עוזבי החברה החרדית"

המפה הפוליטית המשתנה

- השלכות היאוש מחרדים מודרניים
- ההשקעה היורדת והניכור כלפי חרדים
- חיזוק הפילנטרופיה נוכח מספרים גדלים
- מפיתוח שירותים פילנטרופי מעורבות המדינה ולקראת מיסוד במדיניות חברתית